

Warszawa, dnia 2 lipca 2015 r.

WD. 5131.1.8.2014

DECYZJA NR 595 /2015

Na podstawie przepisów art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 i 4, art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003r. Nr 162, poz. 1568 - ze zm.), w trybie art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 1960 r. Nr 30, poz. 168 - ze zm.), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu,

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

orzeka:

wpisać do rejestru zabytków ruchomych województwa mazowieckiego zespół oryginalnych elementów mini elektrowni dydaktycznej znajdującej się w budynku Instytutu Techniki Ciepłej Politechniki Warszawskiej, Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa położonego przy ul. Nowowiejskiej 21/25 w Warszawie. Na tenże zespół składają się następujące obiekty:

1. Instalacja do nawęglania kotłów składająca się z podnośnika oraz taśmociągu zlokalizowanego pod dachem budynku wzdłuż ściany południowej i zachodniej wraz z lejem zsypowym (zakończonym wagą), prowadzącym do kotła parowego wodnorurkowego typu R 01 (nr fabr. 716/1953 r.)
2. Kocioł parowy wodnorurkowy typu R 01 produkcji VEB EKM Hohenthurm, (nr fabr. 716/1953 r.) wraz z osprzętem kotła: pompą parową zasilającą; pompą elektryczną zasilającą; szklami wodowskazowymi Klingera; zaworem bezpieczeństwa drążkowym na kotle i sprężynowym na podgrzewaczu wody; manometrem kotłowym i instalacją wyciągową (komin żelazny o wysokości 17 m, wentylator, cztery odpylacze multicyklonowe, wentylator nadmuchowy).
3. Turbina parowa produkcji: Aktiebolaget de Lavals Angturbin Stokholm (nr fabr. 41364/1954 r.) turbina wysokiego ciśnienia (nr fabr. 41365/1954 r.) turbina niskiego ciśnienia (nr fabr. B60016/30.12.1953 r.) hamulec wodny Freude'a, typ DPX4, produkcji Heenan & Freude Limited Engineers Worcester England.

Uzasadnienie

Dnia 21.08.2014 r. do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie wpłynęło pismo Stołecznego Konserwatora Zabytków, informujące o planowanej całkowitej przebudowie hali D budynku Instytutu Techniki Ciepłej Politechniki Warszawskiej, Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa położonej przy ul. Nowowiejskiej 21/25 w Warszawie, w której znajduje się przedmiotowa mini elektrownia dydaktyczna. Planowane prace zakładały m.in. likwidację większości oryginalnych urządzeń. W związku z uzasadnioną obawą zniszczenia całego zespołu lub części oryginalnych elementów składających się na powyższy ciąg technologiczny, posiadający wartości naukowe i historyczne, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wszczął z urzędu postępowanie w sprawie wpisania go do rejestru zabytków. W dniu 03.03.2015 r. odbyły się oględziny przedmiotowego zespołu znajdującego się na terenie Instytutu, zakończone sporządzeniem i podpisaniem protokołu.

Przedmiotowy zespół stanowi kompletny ciąg technologiczny elektrowni węglowej. Składa się z urządzeń do nawęglania kotłów: podnośnika, taśmociągów, lejów zsypowych, wag odmierzających węgiel (miał węglowy). Na ciąg technologiczny składały się także dwa kotły parowe, o mniejszej i większej kubaturze oraz mocy. Prawną ochroną został objęty mniejszy kocioł parowy typu R 01 (nr fabr. 716/1953 r.), stanowiący przykład rozwiązań technologicznych użytych również w drugim kotle (kocioł parowy wodnorurkowy typu R 01 produkcji VEB EKM Hohenthurm - nr fabr. 716/1953 r.).

Osprzęt kotła stanowią: pompy wodne parowe i elektryczne, dmuchawy właczające powietrze i wyciągające spaliny, urządzenia zabezpieczające eksploatację kotła (manometry, szkła wodowskazowe, zawory bezpieczeństwa, zawory odcinające itp.). Ponadto znajduje się układ odprowadzania spalin w postaci odpylaczy multicyklonowych i elektromagnetycznych zakończonych kominem.

Kolejnym elementem ciągu technologicznego jest turbina parowa, do której przekazywano parę wytwarzaną w kotłach. Turbina została posadowiona na specjalnym fundamencie, odseparowanym od konstrukcji budynku, tak aby uniknąć przenoszenia ewentualnych drgań. Jest on dopasowany do urządzenia i obejmuje także jej osprzęt: kondensator oraz rury dolotowe, znajdujące się w niższej kondygnacji.

Nadmiar pary produkowanej przez kotły przenoszony był do wolnostojącej chłodni kominowej, gdzie energia cieplna pary oddawana była do atmosfery. Chłodnia jest wpisana do rejestru zabytków, wraz z gmachem Instytutu Techniki Ciepłej Politechniki Warszawskiej, decyzją Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pod nr A- 1298.

Opisywany ciąg technologiczny elektrowni węglowej stanowi świadectwo typowych rozwiązań technicznych stosowanych w latach 50. XX w. Niezwykle istotne jest to, iż jest on zachowany w całości. Poszczególne urządzenia, jako ogniwa ww. ciągu, dokumentują etap w rozwoju urządzeń służących do wytwarzania energii. Jednostkowe obiekty mają wartość historyczną i naukową. Dla zobrazowania procesu produkowania energii elektrycznej wystarczy zachować jeden z kotłów parowych, wskazany w sentencji decyzji, gdyż zasada działania obu, znajdujących się w hali obiektów, jest identyczna.

Zespół mini elektrowni dydaktycznej jest obecnie niesprawny technicznie. Kotły nie posiadają aktualnych certyfikatów dopuszczających do pracy pod ciśnieniem. Należy jednak podkreślić, że zachowany ciąg technologiczny jest kompletny, ponadto zachowane są urządzenia wchodzące w skład osprzętu kotłów, turbiny, napędy urządzeń pomocniczych.

Unikatową wartością przedmiotowego zespołu mini elektrowni jest fakt, iż został zaprojektowany i wybudowany do celów dydaktycznych, co wyróżnia go spośród innych ciągów technologicznych. O jego wadze decyduje również to, iż stanowi integralną część architektury gmachu Instytutu. A zatem ochrona głównych elementów ciągu oraz zachowanego osprzętu leży w interesie społecznym, również z powodu ich dużego znaczenia dla historii Uczeń i dydaktyki polskiej. Powyższe w pełni uzasadnia konieczność nałożenia ochrony dla tegoż ciągu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 2 lit. d, ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania zabytki ruchome, będące wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz

maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego. Z uwagi na zachowane wartości naukowe i historyczne zespół oryginalnych elementów mini elektrowni dydaktycznej Instytutu Techniki Ciepłej Politechniki Warszawskiej, Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa odpowiada definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków ruchomych województwa mazowieckiego i podlega ochronie prawnej.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom, na podstawie art. 127 K.p.a, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć za pośrednictwem tutejszego urzędu (na adres: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, 00-373 Warszawa, ul. Nowy Świat 18/20) zgodnie z art. 129 § 2 K.p.a w terminie 14 dni od doręczenia przedmiotowej decyzji. W myśl art. 130 § 2 K.p.a wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

UWAGA, NUMER REJESTRU ZABYTEKÓW JEST NADAWANY PO STWIERDZENIU WYKONALNOŚCI NINIEJSZEJ DECYZJI

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Rafał Nadolny

Załącznik:

1. Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru

Otrzymują:

1. Rektor Politechniki Warszawskiej, Gmach Główny PW, pl. Politechniki 1, 00-661 Warszawa
- ✓ 2. Dyrektor Instytutu Techniki Ciepłej, ul. Nowowiejska 21/25, 00-665 Warszawa
2. WUOZ a/a (KLŻ)

Do wiadomości:

1. Urząd m. st. Warszawy – Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
2. Urząd m. st. Warszawy w dzielnicy Śródmieście – Wydział Architektury i Budownictwa, 00-691 Warszawa, ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa

